

Waterplan Hoek van Holland: Visie-samenvatting

1. INLEIDING

De deelgemeente Hoek van Holland stelt samen met het Hoogheemraadschap van Delfland en Gemeentewerken Rotterdam een deelgemeentelijk waterplan op. Daarnaast is ook dS+V van de gemeente Rotterdam nauw betrokken bij het opstellen van het deelgemeentelijk waterplan. Voorts zijn er twee klankbordgroepen opgericht. In één klankbordgroep zijn de ambtelijke organisaties vertegenwoordigd, de andere klankbordgroep is samengesteld uit burgers, ondernemers en verenigingen.

De doelstelling van het deelgemeentelijk waterplan is een praktische doorvertaling te maken van het Waterplan 2 Rotterdam naar de situatie in Hoek van Holland. De maatregelen uit het deelgemeentelijk waterplan moeten leiden tot een duurzaam, veilig en robuust watersysteem.

doelstellingen duurzaam waterbeheer

De doelstelling van het Deelgemeentelijk Waterplan - een duurzaam watersysteem - betekent:

- voorkomen van wateroverlast;
- veiligheid bieden tegen overstroming;
- bereiken van een goede waterkwaliteit en ecologisch gezond water;
- zorgen voor een hoge belevingswaarde en mogelijkheden van recreatief gebruik;
- optimaliseren van het beheer en onderhoud van de waterhuishouding.

Deze notitie geeft een samenvatting van de inventarisatie van het watersysteem, de knelpunten in de waterhuishouding en de visie voor de toekomstige waterhuishouding in Hoek van Holland. De volgende stap in het proces van het waterplan is het opstellen van een maatregelen programma.

2. KORTE BESCHRIJVING VAN HET WATERSYSTEEM EN HET GEBIED

watersysteem

In het deelgemeentelijk waterplan gaat het om het 'binnen'water. De Nieuwe Waterweg en de Noordzee en buitendijkse gebieden blijven buiten beschouwing. Binnen de deelgemeente Hoek van Holland liggen drie polders:

- polder Hoek van Holland;
- polder Nieuwland en Noordland, inclusief Lange Bonnen (gedeeltelijk);
- Oranjevuitenpolder.

Daarnaast ligt in Hoek van Holland de Opspuiting en boezemland. De locaties zijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Polders Hoek van Holland

gebiedsbeschrijving

De maaiveldhoogte loopt in Hoek van Holland af van de duinen in het westen naar de polders in het oosten. De maaiveldhoogte varieert tussen NAP +7 m in de duinen tot NAP +0,5 m in het noordoosten.

De duinen in het westen van Hoek van Holland liggen grotendeels in een Natura2000 gebied. Behoud en versterking van de ecologische kwaliteit is hier uitgangspunt. De polder Hoek van Holland is grotendeels ingericht als woongebied. De polders Nieuwland en Noordland en de Oranjevuitenpolder zijn grotendeels agrarisch, met een belangrijke plaats voor glastuinbouw in de polder Nieuwland en Noordland. De Oranjeplassen in de Oranjevuitenpolder hebben een zwemwaterfunctie.

ruimtelijke ontwikkelingen

In dit gebied zijn vele ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Deze zijn opgenomen in de visie Rotterdam 2020. Een uitsnede is opgenomen in figuur 2. De belangrijkste ontwikkelingen:

- woningbouw ten noorden en oosten van het dorp Hoek van Holland;
- bedrijventerrein ten oosten van Hoek van Holland en langs de Nieuwe Waterweg;
- (her)ontwikkeling van het landelijk gebied in de Bonnenpolder (oost) en Oranjevouterpolder (zuidoost) met natuur, recreatie, landbouw en water.
- de provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS) die een verbinding moet gaan vormen tussen de duinen en de Oranjevouterpolder en langs de noordzijde van het dorp loopt.

Figuur 2 Ruimtelijke ontwikkelingen (Visie Rotterdam 2020)

Daarnaast spelen er op korte termijn diverse ontwikkelingen zoals het Waterwegcentrum in de duinen (in uitvoering), het woningbouwplan ten westen van de Dirk van den Burgweg ("L'avenue") en het plan Mercatorweg (herinrichting binnen bestaande dorp). Vele van deze ontwikkelingen bieden kansen om verbeteringen in het watersysteem te realiseren.

3. GESIGNALEERDE KNELPUNTEN

Uit het uitgevoerd onderzoek zijn diverse knelpunten naar voren gekomen. De belangrijkste knelpunten zijn (geordend per thema):

thema waterkwantiteit

In de polder Nieuwland Noordland is er te weinig waterberging om te voldoen aan de landelijke normering betreffende wateroverlast (NBW-normering). In het deel van de polder dat binnen de deelgemeente valt betreft het een tekort van 26.000 m³ voor de huidige situatie en 37.000 m³ voor de situatie in 2050 (rekening houdend met de klimaatsontwikkelingen). Er is hierbij nog geen rekening gehouden met ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Voor de polder Hoek van Holland is geen wateropgave volgens toetsing aan de NBW-normering. Wel stijgen de waterstanden bij een bui die eens in de 2 jaar voorkomt hoger dan het niveau van de uitlaten (overstorten) van het rioolstelsel. Dit is ongewenst omdat het functioneren van de riolering nadelig beïnvloed kan worden en omdat oppervlaktewater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt gepompt.

Voor de polder Hoek van Holland is momenteel bij hevige buien de gemaaicapaciteit onvoldoende. Dit is één van de redenen van de wateroverlast in 2001. Daarnaast was de neerslaghoeveelheid in 2001

extreem (herhalingstijd groter dan 100 jaar). Bij hevige buien wordt daarom in het noordoosten van de polder een noodgemaal geplaatst. Er zijn overigens concrete plannen om hier een permanent gemaal te plaatsen. In de analyse van het watersysteem is hier al rekening mee gehouden.

Hoek van Holland kent nu geen goede mogelijkheden voor wateraanvoer. In droge perioden kan dit leiden tot watertekorten. Zeker wanneer water wordt gebruikt voor beregening van de sportvelden.

thema waterkwaliteit en ecologie

De waterkwaliteit in de polder Nieuwland Noordland is in het algemeen zeer matig. Dit is onder andere een gevolg van lozingen vanuit de glastuinbouw.

Ook in de polder Hoek van Holland is de waterkwaliteit matig en soms is er sprake van vissterfte. Redenen hiervoor zijn onder andere overstorten van de riolering (lozing van verdund afvalwater bij hevige regenval), bladval, gebrek aan doorspoelmogelijkheden en de sliblaag die in het verleden op de waterbodem aanwezig was. Daarnaast is er weinig oevervegetatie. Oevervegetatie wordt onder andere belemmerd door de aanwezige beschoeiingen.

thema waterketen

Dit thema heeft een nauwe relatie met de waterkwaliteit. Afvalwater dat niet naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt afgevoerd zorgt voor waterkwaliteitsproblemen. In de bebouwde kom betreft het overstortwater (in het geval van hevige regenval) en in de polder Nieuwland en Noordland vooral afvalwater van de glastuinbouw. Het Centraal Afvoer Drainage (CAD) systeem water voor de afvoer van afvalwater van de glastuinbouwbedrijven is in aanleg.

thema grondwater

Bij diverse woningen is sprake van grondwateroverlast. Een gedetailleerd inzicht in de ernst en omvang van het probleem ontbreekt echter.

In de natuurgebieden (o.a. Hoekse Bosjes) is 's zomers sprake van een watertekort en verdroging.

thema waterkeringen

In verband met de verwachte zeespiegelstijging zullen primaire waterkeringen waar nodig worden versterkt. Dit betekent dat extra ruimte nodig is. In Hoek van Holland is deze ruimte moeilijk te vinden door de aanwezige (haven)bebouwing en de spoorlijn.

Voor het Waterwegcentrum moet de ligging van de waterkering worden gewijzigd. Tussen de (deel)gemeente en het Hoogheemraadschap zijn hierover inmiddels afspraken gemaakt.

thema ruimtelijke ordening en beleving

De afstemming tussen water en ruimtelijke ontwikkelingen laat te wensen over. Dit geldt met name voor de kleinere ontwikkelingen waar de procedure van de watertoets regelmatig moeizaam verloopt. Daarnaast speelt dat tussen de gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap geen overeenstemming bestaat over de wijze waarop historische bergingstekorten worden opgelost bij ruimtelijke ontwikkelingen (dit geldt niet alleen voor Hoek van Holland, maar in het algemeen).

In het binnendijs gebied worden de kansen die het water biedt voor recreatie (fietsen en wandelen langs het water, kanoën, vissen) en beleving niet optimaal benut.

thema beheer en onderhoud

Voor het beheer en onderhoud vormt de dichte begroeiing (struiken, bomen) langs het water een knelpunt. Dit uit zich op verschillende wijzen. Ten eerste is het water slecht bereikbaar voor onderhoud. Ten tweede heeft bladval een ongunstig effect op de waterkwaliteit en moet door de grote hoeveelheid bladval regelmatig gebaggerd worden. Tenslotte zorgt de dichte begroeiing voor schaduw. De ontwikkeling van water- en oeverplanten wordt hierdoor geremd.

thema communicatie en educatie

De afstemming tussen verschillende overheden is hiervoor al besproken. In het kader van de nieuwe waterwetgeving, zal een waterloket moeten worden ingesteld. Dit loket is onder andere het eerste aanspreekpunt voor bewoners met klachten. Momenteel is echter nog niet duidelijk of dit op deelgemeentelijk niveau of gemeentelijk niveau zal plaats vinden. Daarna zal de vorm van het waterloket bepaald moeten worden. Tenslotte is de beleving van en de voorlichting over water momenteel beperkt.

4. VISIE

De visie van het deelgemeentelijk waterplan betreft een vertaling van het beleid op Europees, nationaal en regionaal niveau naar de lokale situatie. Op het gebied van veiligheid, het tegengaan van wateroverlast en het afstemmen van water en ruimtelijke ordening wordt invulling gegeven aan de afspraken uit het nationaal bestuursakkoord water (NBW). Ook het verbeteren van de waterkwaliteit en het versterken van de mogelijkheden voor ecologische ontwikkelingen, zoals geformuleerd in de Kaderrichtlijn Water (KRW), zijn lokaal uitgewerkt. In de visie (strategie) uit het Waterplan 2 Rotterdam zijn deze opgaven opgenomen. Doelstelling is daarnaast om hiermee een bijdrage te leveren aan een aantrekkelijk woonmilieu. Vanuit het Waterplan 2 Rotterdam is de doorvertaling naar het deelgemeentelijke waterplan gemaakt.

Per thema zijn hieronder de hoofdlijnen uit de visie weergegeven. In bijlage I is een en ander verwoord op de visiekaart.

thema waterkwantiteit

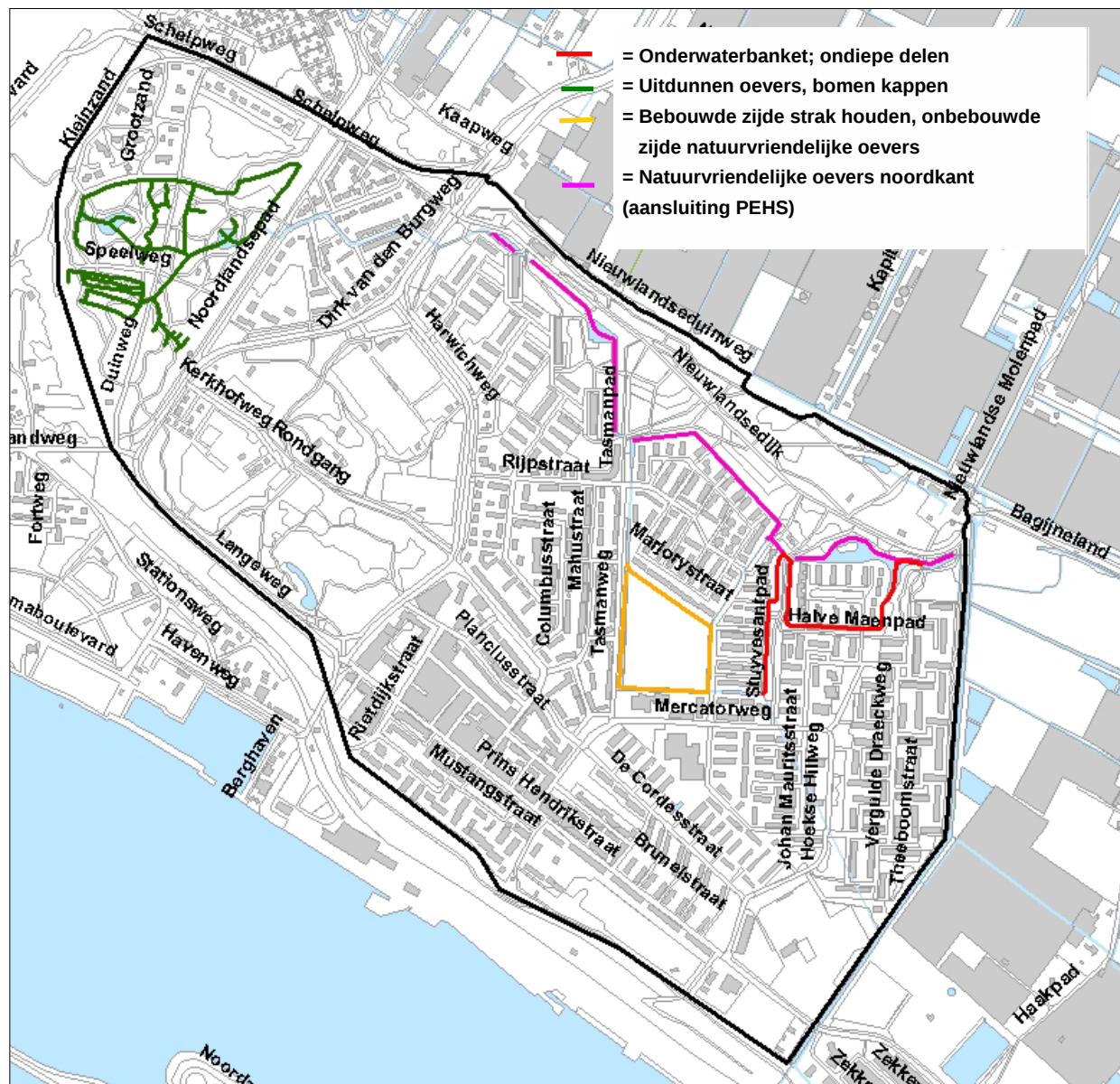
- extra waterberging bij voorkeur in de vorm van open water creëren¹. Het betreft vooral waterberging in de polder Nieuwland en Noordland. Bij de uitwerking zal rekening moeten worden gehouden met de ontwikkelingen die hier zijn gepland en de kansen die deze ontwikkelingen bieden;
- de afvoercapaciteit van het watersysteem voldoet in de toekomst aan normen van Delfland;
- in natte perioden meer water vasthouden om verdroging in bijvoorbeeld de Hoekse Bosjes tegen te gaan;
- beregenen van sportvelden loskoppelen van watersysteem;
- zorgen voor de aanvoer van water met voldoende capaciteit. De ontwikkelingen ten noorden van Hoek van Holland bieden hiervoor mogelijkheden wanneer hier woonwijken worden aangelegd met een duurzaam watersysteem.

thema waterkwaliteit en ecologie

- goede doorstroming van het watersysteem (geen doodlopende takken) van west naar oost met water van goede kwaliteit;
- aanleg van natuurvriendelijke oevers waar dit ten goede komt aan het ecologisch functioneren en de waterkwaliteit. Met name water dat grenst aan groengebieden komt hiervoor in aanmerking, zoals de PEHS. In de bebouwde kom worden strakke oevers als ruimtelijke kwaliteit beschouwd. Lokaal worden wel ondiepe delen aangebracht (onderwaterbanketten) om de ontwikkeling van waterplanten te bevorderen. Figuur 3 geeft het gezamenlijke streefbeeld ten aanzien van de oeverinrichting;
- geen duikers toepassen in het watersysteem, maar waar mogelijk watergangen met bruggen toepassen. Dit verbetert het ecologisch functioneren, zorgt voor een betere aan- en afvoer en voor grotere beleving van het water.

¹ Dit is in overeenstemming met het Waterplan 2 Rotterdam; de strategie bestaat uit het zo veel mogelijk vasthouden en vertragen van regenwater. Waar ruimte schaars is wordt ingezet op innovatieve oplossingen als groene daken en waterpleinen. Waar echter geen ruimtegebrek heerst (zoals in Hoek van Holland het geval is), wordt ingezet op versterking en uitbreiding van het oppervlaktewater. Waar ruimtelijke ontwikkelingen plaats gaan vinden is het uitbreiden van het singelmilieu een logische keuze. Water moet hierbij opgenomen worden als belangrijke kwaliteitsdrager van het plan.

Figuur 3 Streefbeeld oeverinrichting

thema waterketen

- terugdringen van riooloverstorten door verhard oppervlak van de riolering af te koppelen bij herinrichting;
- onderzoek naar de mogelijkheden voor hergebruik van drainage water van de glastuinbouw. Indien hiervoor geen mogelijkheden zijn: behandeling in de rioolwaterzuivering in plaats van lozing op oppervlaktewater.

thema grondwater

- in natte perioden meer water vasthouden in de Hoekse Bosjes om watertekorten tegen te gaan;
- kwelwater van goede kwaliteit (uit de duinen) benutten;
- verbeteren inzicht in de grondwateroverlast onder andere door het inrichten van een meetnet grondwater.

thema waterkeringen

- ruimte reserveren voor toekomstige verbeteringen aan de waterkeringen.

thema ruimtelijke ordening en beleving

- verbetering van de samenwerking tussen overheden bij RO processen (vroegtijdig overleg en standaardwerkwijze);
- afstemming tussen het waterplan en de gebiedsaanpak Hoek van Holland (uitwerking van de Stadsvisie);
- belevingswaarde van het water in de woonomgeving vergroten. Voor de wijze waarop wordt verwezen naar de streefbeelden zoals samengevat bij het thema waterkwaliteit en ecologie;
- vergroten aanbod watergerelateerde recreatiemogelijkheden (fietsen en wandelen langs het water, kanoën, vissen, waterspeeltuin);
- ontwikkeling van (watergebonden) recreatie mogelijkheden en natuur in de Bonnenpolder en de Oranjevrijpolder.

thema beheer en onderhoud

- het beheer wordt afgestemd op gewenste ambitie en streefbeelden. Dit betekent dat lokaal begroeiing langs het water wordt uitgedund (met name in de Hoekse Bosjes). Hierdoor verbeteren de waterkwaliteit en de ecologische mogelijkheden.

thema communicatie en educatie

- betrekken van de burgers bij het opstellen van een maatregelenprogramma (via de klankbordgroep);
- informeren van de burgers over het deelgemeentelijk waterplan;
- instellen van een waterloket.

5. VERVOLGSTAPPEN

De visie wordt in overleg met de betrokken overheden en de klankbordgroep uitgewerkt in een pakket van realistische maatregelen. Om de uitvoering te waarborgen wordt aan dit pakket een planning, een kostenraming en een kostenverdeling gekoppeld en wordt per maatregel weergegeven welke instantie verantwoordelijk is. De maatregelen betreffen niet alleen uitvoeringsgerichte maatregelen maar ook maatregelen op het gebied van communicatie, afstemming, ruimtelijke ordening en beheer en onderhoud.

BIJLAGE I Visiekaart deelgemeentelijk waterplan Hoek van Holland